

ประชาสัมพันธ์งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ด้วยมีข้าราชการได้สอบถามรายละเอียดการแต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์อยู่เนือง ๆ
จึงขอประชาสัมพันธ์ ดังนี้

1. ตัวอย่างแสดงการแต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เต็มยศ (บุรุษ)
2. ตัวอย่างแสดงการแต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เต็มยศ (สตรี)
3. ตัวอย่างการประดับเครื่องหมายอินทธนู (ป่าขี้เหล็ก) ตามระบบจําแนกตำแหน่งใหม่ ขอเครื่องแบบพิธีการของข้าราชการ
4. ตัวอย่างการติดประดับแพรแถบย่อ สำหรับข้าราชการที่แต่งเครื่องแบบปกติขาวและเครื่องแบบปฏิบัติราชการ

งานกาารเจ้าหน้าที่
๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ตัวอย่างแสดงการแต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เต็มยศ (บุรุษ)

ตัวอย่างแสดงการแต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เต็มยศ (สตรี)

ตัวอย่างการประดับเครื่องหมายอินทรรฆู (บำเหน็จ) ตามระบบจำแนกตำแหน่งใหม่
ของเครื่องแบบพิธีการของข้าราชการ

๑. ประเภทตำแหน่งวิชาการ

- ๑.๑ ระดับปฏิบัติการ (บำ ๓ ดอก)
- ๑.๒ ระดับชำนาญการ (บำชั้นพิเศษเดิม)
- ๑.๓ ระดับชำนาญการพิเศษ (บำชั้นพิเศษเดิม)

๒. ประเภทตำแหน่งทั่วไป

- ๒.๑ ระดับปฏิบัติงาน (บำ ๒ ดอก)
- ๒.๒ ระดับชำนาญงาน (บำ ๓ ดอก)
- ๒.๓ ระดับอาวุโส (บำชั้นพิเศษเดิม)
- ๒.๔ ระดับทักษะพิเศษ (บำชั้นพิเศษแบบใหม่)

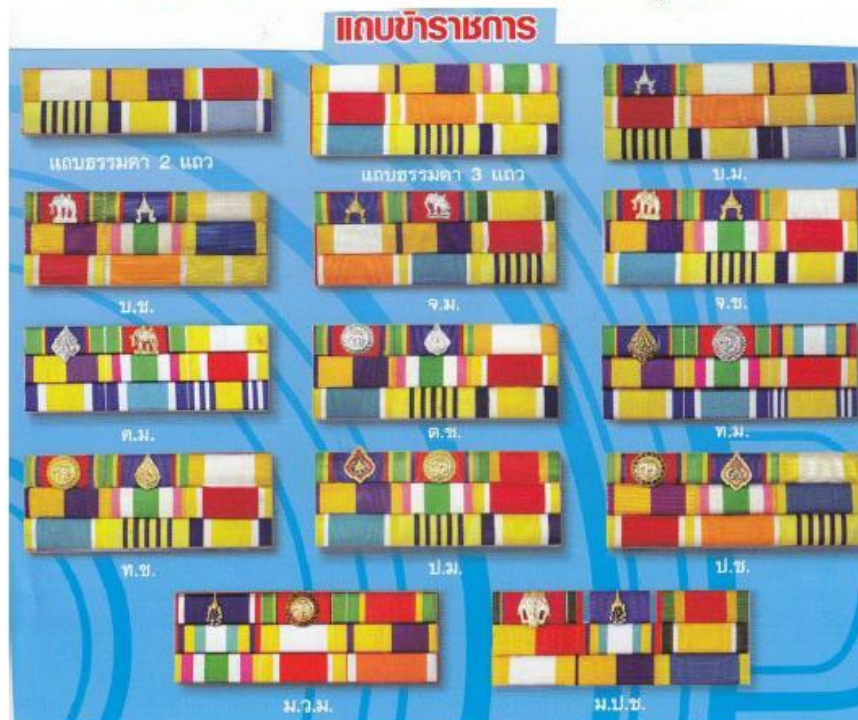
๓. ประเภทตำแหน่งอำนวยการ

- ๓.๑ ระดับต้น (บำชั้นพิเศษเดิม)
- ๓.๒ ระดับสูง (บำชั้นพิเศษแบบใหม่)

๔. ประเภทตำแหน่งบริหาร

- ๔.๑ ระดับต้น (บำชั้นพิเศษแบบใหม่)
- ๔.๒ ระดับสูง (บำชั้นพิเศษแบบใหม่)

ตัวอย่างการติดประดับแพรแถบย่อ
สำหรับข้าราชการที่แต่งเครื่องแบบปกติขาวและเครื่องแบบปฏิบัติราชการ

การประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นสายสะพาย

สาย 4	ชั้น มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)	สาย 3	ชั้น มหาวิกรมภักดี (ม.ว.ม.)
	<ul style="list-style-type: none"> - สายสะพาย - ดวงตรา ประดับ ห้อยกับสายสะพาย - คารา ประดับ บริเวณอกเสื้อด้านซ้าย (บน ม.ป.ช. ล่าง ม.ว.ม.) - ดวงตราเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือเหรียญอิสริยาภรณ์ และเหรียญที่ระลึก ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋ 		<ul style="list-style-type: none"> - สายสะพาย - ดวงตรา ประดับ ห้อยกับสายสะพาย - ดวงตรา ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (ท.ช.) ห้อยกับแพรแถบสวมคอ - คารา ประดับ บริเวณอกเสื้อด้านซ้าย (บน ม.ว.ม. ล่าง ป.ช.) - ดวงตราเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือเหรียญอิสริยาภรณ์ และเหรียญที่ระลึก ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋
สาย 2	ชั้น ประภามภรณ์ช้างเผือก (ป.ช.)	สาย 1	ชั้น ประภามภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม.)
	<ul style="list-style-type: none"> - สายสะพาย - ดวงตรา ประดับ ห้อยกับสายสะพาย - คารา ประดับ บริเวณอกเสื้อด้านซ้าย (บน ป.ช. ล่าง ป.ม.) - ดวงตราเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือเหรียญอิสริยาภรณ์ และเหรียญที่ระลึก ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋ 		<ul style="list-style-type: none"> - สายสะพาย - ดวงตรา ประดับ ห้อยกับสายสะพาย - ดวงตรา ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (ท.ช.) ห้อยกับแพรแถบสวมคอ - คารา ประดับ บริเวณอกเสื้อด้านซ้าย (บน ป.ม. ล่าง ท.ช.) - ดวงตราเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือเหรียญอิสริยาภรณ์ และเหรียญที่ระลึก ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือปกกระเป๋

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก	เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นอันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย	เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์
		
		
		
		
		
		
		
		
		

การแต่งกายประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามหมายกำหนดการ หรือกำหนดนัดหมายของทางราชการ

ในหมายกำหนดการ หรือกำหนดนัดหมายของทางราชการในพระราชพิธี หรือรัฐพิธีต่างๆ จะมีข้อความระบุการแต่งกายในแต่ละโอกาส เช่น ให้แต่งกายเต็มยศ ครึ่งยศ หรือปกติขาว แล้วแต่กรณี ผู้แต่งกายต้องตรวจสอบหมายกำหนดการ หรือข้อความที่ระบุการแต่งกาย ในกำหนดนัดหมายของทางราชการ ให้ชัดเจน แล้ว แต่งกายและประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ถูกต้อง ทั้งนี้ การที่จะประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ๖ ร่วมกับการแต่งกายดังกล่าวตามที่ระบุไว้ได้อย่างถูกต้องนั้น มีหลักการสำคัญที่ควรทราบ ดังนี้.-

1. กรณีให้แต่งกายเต็มยศ (เสื้อขาว กางเกงหรือกระโปรงดำ)

1.1 ไม่ระบุชื่อสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้สวมสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทานเพียงสายเดียว โดยให้ประดับดารา ของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้น

สูงสุด ที่ได้รับพระราชทานแต่ละตระกูล ตามลำดับเกียรติ

1.2 ระบุชื่อสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้สวมสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตามที่ระบุ ซึ่งแม้ว่าจะได้รับพระราชทานสายสะพาย ที่มีลำดับเกียรติสูงกว่าก็ตาม เช่น ระบุให้สวมสายสะพายมงกุฎไทย หากได้รับพระราชทานประดมาภรณ์มงกุฎไทย และประดมาภรณ์ช้างเผือกแล้ว ก็ให้ สวมสายสะพายประดมาภรณ์มงกุฎไทย แต่ให้ประดับดาราเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุด ของแต่ละตระกูลที่ได้รับพระราชทานตามลำดับเกียรติ แต่หากมิได้รับพระราชทานสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามที่ระบุชื่อให้สวมสายสะพายหรือประดับ เครื่องราช อิสริยาภรณ์ ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน โดยประดับดาราตามลำดับเกียรติ อาทิ หากหมายกำหนดการให้แต่งกายเต็มยศ สวมสายสร้อยจุลจอมเกล้า หรือ ให้แต่งกายเต็มยศสวมสายสะพายช้างเผือก ผู้ที่ได้รับพระราชทานชั้นสูงสุด ชั้นประดมาภรณ์มงกุฎไทย โดยยังไม่ได้รับ พระราชทาน ประดมาภรณ์ช้างเผือก หรือ ผู้ได้รับพระราชทานปฐมดิเรกคุณาภรณ์เป็นชั้นสูงสุด ให้สวมสายสะพาย ประดมาภรณ์ มงกุฎไทย หรือ สายสะพายปฐมดิเรกคุณาภรณ์แล้วแต่กรณี

2. กรณีให้แต่งกายครึ่งยศ (เสื้อขาว กางเกงหรือกระโปรงดำ)

แต่งกายเช่นเดียวกับเต็มยศ โดยประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับ

พระราชทาน เว้นแต่ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพาย เมื่อประดับดาราชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน แต่ละตระกูลแล้ว ไม่ต้องสวมสายสะพาย เฉพาะผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์มหาจักรีบรมราชวงศ์(ฝ่ายใน) เครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชว

ราภรณ์ (ฝ่าย ใน) เครื่องราชอิสริยาภรณ์ปฐมจุลจอมเกล้า และทุติยจุลจอมเกล้าพิเศษ (ฝ่ายใน) ให้นำดวงตรา ห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ ประดับที่หน้าบ่าเสื้อเบื้องซ้าย โดยไม่ต้องประดับคาราของ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ดังกล่าว

3. กรณีให้แต่งกายปกติขาว (เสื้อขาว กางเกงหรือกระโปรงขาว) ***

ให้ประดับแพรแถบย่อของ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามชั้นยศที่ได้ พระราชทาน แต่หากระบุให้แต่งกายปกติขาว ประดับเหรียญ ให้ประดับเฉพาะเหรียญราชอิสริยาภรณ์ที่อกเสื้อเบื้องซ้าย โดยไม่ต้องประดับคารา หรือสายสะพาย

อนึ่ง ในกรณีเป็นงานศพซึ่งมีกำหนดการระบุให้แต่งกายเต็มยศ ครึ่งยศ หรือปกติขาวไว้ทุกข์ ให้สวม ปลอกแขนสีดำที่แขนเสื้อข้างซ้าย

4. ในโอกาสพิเศษ (บางพิธี) อาจมีหมายกำหนดการระบุ ให้แต่งกายปกติขาวประดับเหรียญ เช่น งาน เลี้ยงพระและสมโภชราชกกุฎภัณฑ์ ในการพระราชพิธีฉัตรมงคล ก็ให้แต่งกายปกติขาว แต่ประดับเหรียญราช อิสริยาภรณ์และเหรียญที่ระลึก โดยไม่ต้องประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และไม่ต้องสวมสายสะพายหรือสวม แพรแถบสวมคอแต่อย่างใด

อนึ่ง เมื่อแต่งกายชุดสากลจะ ไม่มีการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือแพรแถบย่อของ เครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นอันขาด เว้นแต่จะประดับดุมเสื้อเครื่องราชอิสริยาภรณ์

การส่งคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ต้องส่งคืน และกรณีที่ต้องส่งคืน

๑. เครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ และ
๒. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชวราภรณ์

มีหลักเกณฑ์การส่งคืน คือ

- (๑) เมื่อผู้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์วายชนม์ ผู้รับมรดกจะต้องส่งคืน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ภายในกำหนด ๓๐ วัน ถ้าส่งคืนไม่ได้ด้วยประการใด ๆ ทายาทหรือกองมรดก จะต้องรับผิดชอบ

- (๒) กรณีทรงเรียกเครื่องราชอิสริยาภรณ์คืน ถ้าผู้รับพระราชทานส่งคืนไม่ได้

ด้วยประการใด ๆ ผู้รับพระราชทานจะต้องชดใช้ราคาแทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๓. เครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า

๔. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก และ

๕. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย

มีหลักเกณฑ์การส่งคืน คือ

(๑) เมื่อผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์วายชนม์ ผู้รับมรดกจะต้องส่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์คืนภายในกำหนด ๓๐ วัน ถ้าส่งคืนไม่ได้ด้วยประการใด ๆ กองมรดกจะต้องรับผิดชอบ

(๒) เมื่อผู้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้รับพระราชทานชั้นสูงขึ้นต้องส่งคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นรอง หากไม่สามารถส่งคืนได้ด้วยประการใด ๆ กองมรดกจะต้องใช้ราคาแทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามที่ทางราชการกำหนด

(๓) กรณีทรงเรียกเครื่องราชอิสริยาภรณ์คืน หากไม่สามารถส่งคืนได้ด้วยประการใด ๆ จะต้องชดใช้ราคาแทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามที่ทางราชการกำหนด

๖. เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์

มีหลักเกณฑ์การส่งคืน คือ

(๑) เมื่อผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้รับพระราชทานชั้นสูงขึ้น ผู้รับพระราชทานต้องส่งคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นรอง ถ้าส่งคืนไม่ได้ด้วยประการใด ๆ จะต้องชดใช้ราคาแทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามที่ทางราชการกำหนด

(๒) เมื่อผู้ได้รับพระราชทานวายชนม์ ให้ทายาทเก็บรักษาเครื่องราชอิสริยาภรณ์เฉพาะชั้นสูงที่ได้รับพระราชทานไว้เป็นกรรมสิทธิ์

หน่วยงาน / สถานที่รับคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๑. กลุ่มงานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักอำนวยการและเครื่องราชอิสริยาภรณ์

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ในทำเนียบรัฐบาล ถนนนครปฐม เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ (อาคารเดิม)
โทร.๐ ๒๒๕๐ ๕๐๐๐ ต่อ ๔๒๔ โทรสาร ๐ ๒๒๕๐ ๕๐๖๒

๒. หน่วยงานต้นสังกัดของผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ โดยเมื่อหน่วยงานได้รับคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จากบุคคลในสังกัดแล้วต้องรวบรวมนำส่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีตามข้อ ๑

หลักฐานการส่งคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เมื่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รับคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือเงินชดใช้ราคาแทนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จะดำเนินการออกใบรับคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือใบเสร็จรับเงินให้ไว้เป็นหลักฐาน นอกจากนี้จะได้บันทึกข้อมูลการส่งคืนดังกล่าวไว้ในประวัติข้อมูลทะเบียนฐานันดรของผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เพื่อเป็นหลักฐานด้วย